

توسعه پایدار شهری با تمرکز بر مدیریت سیلاب های شهری (مطالعه موردی شهر آق قلا)

حامد تقی زاده^{1*}، عباس نقوی²، امین حسنی³، سهند تقی زاده⁴

- 1- کارشناس ارشد مهندسی عمران، سازه های هیدرولیکی، شرکت مهندسی مشاور تراز آب
جامع، tajengco@gmail.com
- 2- کارشناس ارشد مهندسی عمران، سازه های هیدرولیکی، شرکت مهندسی مشاور تراز آب
جامع، tajengco@gmail.com
- 3- کارشناس ارشد مهندسی عمران، مدیریت منابع آب، شرکت آب منطقه ای استان
گلستان، aminh85@yahoo.com
- 4- دانشجوی کارشناسی مهندسی شهرسازی، دانشگاه ارومیه، sahand_tag@yahoo.com

چکیده

موضوع سیلابهای شهری از جمله موارد مهمی است که در سالهای اخیر به عنوان مسئله ای جدی در شهرهای بزرگ مطرح و پیامدهای آن توسعه پایدار شهری را نیز تحت تاثیر قرار داده است. بررسی سیلابهای کشور از جمله مقایسه رفتار شناسی سیلابهای استان های آذربایجان شرقی، اردبیل، خوزستان، گلستان و مازندران نشان داده که از عوامل بسیار موثر در مدیریت سیلاب، انتخاب روش های مناسب بررسی رفتار سیلاب و شناخت سیلابهای منطقه ای است. در این تحقیق با تمرکز بر اصل اول مدیریت سیلاب به بررسی رفتار سیلاب شهری حوضه رودخانه گرگانرود در محدوده شهر آق قلا پرداخته شده است. نتایج حاکی از این می باشد که در سیلاب 100 ساله عمده شهر آق قلا دچار آبگرفتگی شده و مناطقی از شهر نیز با شاخص مخاطره بالا در معرض تهدید قرار دارند. همچنین با در دست داشتن خروجی های این تحقیق می توان با اطمینان بیشتری به مباحث مدیریت سیلاب شهری، تدوین برنامه واکنش سریع، تدوین بیمه نامه سیلاب و ... پرداخت.

واژه های کلیدی: توسعه پایدار شهری، مدیریت سیلاب، رفتارشناسی سیلاب، مدلسازی عددی

1- مقدمه

یک رودخانه به دفعات مقطع عرضی، پروفیل طولی، دوره جریان و الگوی خود را به وسیله فرآیندهای آب شستگی، انتقال و ته نشینی رسوب تغییر می دهد. به منظور پایدار نمودن توسعه فرهنگی و اقتصادی در مناطق مجاور یک رودخانه درک این فرآیندها ضروری می باشد. پدیده سیلاب به دلیل گسترش شهرهای بزرگ چهره جدیدی پیدا و تحت عنوان سیلاب شهری جایگاهی جدید را در مطالعات شهری باز نموده است. مدیریت سیلاب شهری به دلیل ویژگی خاص شهرها، بر یکپارچگی مدیریت داده ها استوار است که این یکپارچگی به کمک عوامل جغرافیایی و تکنیک های ارتباط داده ای محقق می گردد. چگونگی رفتار با ریسک سیلاب در مناطق پرجمعیت، به اندازه قدمت برخی از سکونتگاه های انسانی سابقه دارد. انسان همواره در کل تاریخ سهولت تامین آب را در جستجوی مکان های قابل سکونت مدنظر داشته و از این رو اولویت را به حاشیه رودخانه ها و دریاچه ها داده است. از این رو بیشتر شهرها در دره ها و سیلابدشت ها یا سواحل دریا قرار دارند.